C/2026/5593

6.11.2026 г.

ПРЕПОРЪКА НА КОМИСИЯТА

от 29 октомври 2026 година

относно насоките за непрекъснатост на дейността и стрес тестовете във връзка с националните точки за контакт в рамките на Механизма за гражданска защита на Съюза

(C/2026/5593)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Решение № 1313/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. относно Механизъм за гражданска защита на Съюза ([1]), и по-специално член 7 от него,

като има предвид, че:

(1) Съгласно член 196, параграф 1, буква б) от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), Съюзът насърчава бързото и ефективно оперативно сътрудничество в рамките на Съюза между националните служби за гражданска защита.

(2) Съюзът има допълваща компетентност в областта на гражданската защита, която е предвидена в член 6, буква е) от ДФЕС.

(3) Механизмът за гражданска защита на Съюза (МГЗС), създаден с Решение № 1313/2013/ЕС, има за цел да засили сътрудничеството между Съюза и държавите членки и да улесни координацията в областта на гражданската защита с цел подобряване на ефективността на системите за превенция, готовност и реагиране при природни и причинени от човека бедствия.

(4) През последните години Съюзът стана свидетел на няколко събития, водещи до сериозни сътресения, сред които последиците от пандемията от COVID-19, агресивната война на Русия срещу Украйна, мащабното прекъсване на услугите за информационни технологии през 2024 г., бурята „Еовин“ в Ирландия през януари 2025 г. и прекъсването на електроснабдяването на Иберийския полуостров през 2025 г. Събитията, водещи до сътресения, могат да попречат или да забавят функционирането на системите за гражданска защита, които следва да продължат да функционират 24 часа в денонощието, 7 дни седмично („24/7“).

(5) В член 7 от Решение № 1313/2013/ЕС се предвижда, че Координационният център за реагиране при извънредни ситуации (ERCC) осигурява денонощен (24/7) оперативен капацитет и обслужва държавите членки и Комисията за постигане на целите на МГЗС. В член 3 от Решение за изпълнение (ЕС) 2025/704 ([2]) на Комисията допълнително се уточнява, че всяка държава членка определя национална точка за контакт (НТК) за ERCC, която е на разположение 24 часа в денонощието, 7 дни седмично.

(6) В Препоръка на Комисията от 8 февруари 2023 г. относно целите на Европейския съюз за устойчивост при бедствия ([3]) се призовават ERCC и органите за гражданска защита в държавите членки, както и участващите държави в МГЗС, в рамките на съответните им мандати да засилят способностите си за планиране на непрекъснатостта на своята дейност. В нея се уточнява също, че МГЗС „следва да подпомага провеждането на стрес тестове за проверка на непрекъснатостта на дейността на центровете за спешни операции и да работи с държавите членки за последващи действия във връзка с извлечени поуки и препоръки“. Стрес тестовете на центровете за спешни операции в цяла Европа послужиха като водеща инициатива на цел номер 5, озаглавена „Осигуряване на стабилна система за гражданска защита“, описана в Съобщението на Комисията относно целите на Европейския съюз за устойчивост при бедствия ([4]).

([1]) ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 924, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2013/1313/oj.

([2]) Решение за изпълнение (ЕС) 2025/704 на Комисията от 10 април 2025 г. за определяне на правилата за изпълнение на Решение № 1313/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно Механизъм за гражданска защита на Съюза и за отмяна на решения за изпълнение 2014/762/ЕС и (ЕС) 2019/1310 на Комисията (ОВ L, 2025/704, 15.4.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2025/704/oj).

([3]) ОВ C 56, 15.2.2023 г., стр. 1.

([4]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Цели на Европейския съюз за устойчивост при бедствия: съвместни действия за справяне с бъдещи извънредни ситуации“, 8.2.2023 г., COM(2023) 61 final.

(7) Тези усилия са съгласувани с други рамки, насочени към укрепване на устойчивостта, включително с европейската стратегия за Съюз на подготвеност ([5]), и с базовите изисквания на НАТО за устойчивостта на национално равнище ([6]). По-конкретно, с действие 51 от Стратегията се призовава за приемане на „насоки за стрес тестовете на реакцията при извънредни ситуации и кризисните центрове в целия ЕС“.

(8) В този контекст е необходимо вниманието да бъде насочено към непрекъснатостта на дейността на НТК на МГЗС и към повишаване на тяхната устойчивост, така че те да продължат да функционират по време на нарушаващи дейността събития, като се подсилят техните планове и практики за непрекъснатост на дейността чрез систематична оценка и стрес тестове.

(9) Освен това способностите за реагиране, които биха могли да бъдат предоставени за операции при поискване чрез МГЗС, могат да не попадат в обхвата на правомощията на НТК. Осигуряването на комуникация със субектите, управляващи тези способности по време на нарушения на дейността, е от съществено значение за непрекъснатостта на дейността на МГЗС.

(10) Механизмите за осигуряване на непрекъснатост лесно могат да останат незабелязани, докато не настъпи нарушаване на дейността. Такива нарушения на дейността не произтичат непременно от големи кризи или извънредни ситуации, а могат да бъдат резултат от по-незначителни инциденти или от пренебрегнати или неоптимални условия. За да се гарантира информирано вземане на решения относно мерките за предотвратяване и смекчаване на въздействието, планирането на непрекъснатостта на дейността на НТК изисква установяване на потенциалните причини за нарушенията на дейността, които засягат основните функции на НТК ([7]). Освен това служителите, работещи на смени 24 часа в денонощието, 7 дни седмично, са изправени пред специфични психосоциални предизвикателства и предизвикателства, свързани с благосъстоянието, включително здравословни проблеми, произтичащи от полагането на нощен труд, стреса на работното място и отделянето от семейство. Ако не бъдат решени, тези проблеми могат да доведат до професионално изчерпване, високо текучество на кадри и евентуален недостиг на персонал.

(11) Механизмите за непрекъснатост на дейността следва да останат ефективни независимо от естеството или причината за нарушението на дейността и независимо от това дали то произтича в резултат на природни опасности, злополуки, технически неизправности, човешка грешка, прекъсвания в работата на инфраструктурата или комуналните услуги, мащабно отсъствие на служители, умишлени или злонамерени действия, включително инциденти в областта на киберсигурността и хибридни дейности, или каквато и да е друга причина.

(12) Чрез подготовка за справяне с потенциални нарушения на дейността НТК повишават способността си да реагират бързо и ефективно, като свеждат до минимум продължителността и въздействието на нарушаващите дейността събития. Тази подготовка не само гарантира, че операциите могат да бъдат възобновени в рамките на приемлив срок, но също така ограничава отрицателните последици за заинтересованите страни и външните участници, които зависят от дейността на НТК, и защитава мисията и репутацията на организацията.

(13) Нарушенията на дейността, произтичащи от инциденти в областта на киберсигурността, имат отличителни характеристики, които изискват специално внимание; за разлика от други заплахи за непрекъснатостта на дейността, те могат да бъдат умишлени, могат да се разпространят между взаимосвързани системи и могат да застрашат целостта или поверителния характер на данните и съобщенията, а не само тяхната достъпност.

(14) Редовните обучения, ученията и актуализирането са от основно значение за ефективността на програмата за непрекъснатост на дейността. Колкото по-често се упражнява практически даден план за непрекъснатост на дейността, толкова по-добре подготвена е организацията, тъй като ученията спомагат за установяване на пропуски и за запознаване на служителите с процедурите. Един добре обучен персонал с ясно разбиране на своите роли и отговорности се справя по-ефективно по време на нарушения на дейността. По същия начин включването на заинтересовани страни в учения гарантира, че те разбират протоколите за комуникация и знаят какво да очакват по време на реални нарушаващи дейността събития.

(15) От ученията, стрес тестовете и реалните инциденти се извличат ценни поуки. За да се гарантира, че планът за непрекъснатост на дейността остава валиден, той следва редовно да се актуализира, за да се включват извлечените поуки от обучения, учения, стрес тестове, реални събития и технологичния напредък.

([5]) Съвместно съобщение до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно европейската стратегия за Съюз на подготвеност, 26.3.2025 г., JOIN(2025) 130 final.

([6]) Ангажимент за повишаване на устойчивостта, издаден от държавните и правителствените ръководители, участващи в срещата на Северноатлантическия съвет във Варшава, 8—9 юли 2016 г.

([7]) Примерите включват актуализиране на софтуер, неоповестени промени в домейна на корпоративната електронна поща, неоповестени актуализации на данни за контакт, постоянен недостиг на служители или едновременно пенсиониране на значителна част от служителите от критично значение, чието заместване не може да започне преди датата на пенсиониране.

(16) Когато НТК е част от субект, попадащ в обхвата на приложимите разпоредби на Директива (ЕС) 2022/2555 на Европейския парламент и на Съвета ([8]), поуките, извлечени от стрес теста, следва да бъдат взети предвид при прилагането на мерки за управление на риска в областта на киберсигурността, по-специално по отношение на непрекъснатостта на дейността, управлението на съхраняването на резервни копия на данните, възстановяването след бедствия и управлението на кризи.

(17) Осигуряването на непрекъснатостта на дейността на националния компетентен орган по гражданска защита надхвърля функционирането на неговата НТК. Следователно настоящата препоръка може също да служи като ценна справка за развитието на непрекъснатостта на дейността в рамките на националните организации и системите за гражданска защита, в съответствие със съображение 7 от Решение № 1313/2013/ЕС.

(18) Тази препоръка следва да бъде всеобхватна и да отразява разнообразието от структури и функции на НТК в държавите членки и участващите държави в МГЗС. Тя следва да се прилага по гъвкав начин и да се адаптира към правомощията, контекста, обстоятелствата и оперативната рамка на всяка НТК, като се има предвид, че всяка НТК има специфични характеристики, работи в рамките на различна правна уредба и е изправена пред различни предизвикателства, които могат да изискват съобразени с нуждите подходи за осигуряване на непрекъснатост на дейността.

(19) Тази препоръка се основава на резултатите от консултациите с експертната група на Комисията относно непрекъснатостта на дейността 24 часа в денонощието, 7 дни в седмицата при нарушаващи дейността събития, създадена от Комисията през 2025 г., и следва да допълва съществуващите добре установени стандарти и насоки, свързани с непрекъснатостта на дейността ([9]).

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ПРЕПОРЪКА:

1. АДРЕСАТИ

Адресати на настоящата препоръка са националните компетентни органи на държавите членки и участващите в МГЗС държави.

Държавите членки могат да счетат, че тя е релевантна и за други национални кризисни центрове и субекти, управляващи способности на МГЗС.

2. ОПРЕДЕЛЕНИЯ

За целите на настоящата препоръка се прилагат следните определения:

а) **„национален компетентен орган“** означава орган, определен от държава членка или от участваща държава ([10]) в рамките на МГЗС съгласно член 29 от Решение № 1313/2013/ЕС;

б) **„национална точка за контакт“ (НТК)** означава точка за контакт за ERCC в държава членка или в участваща в МГЗС държава , която е на разположение 24 часа в денонощието, 7 дни в седмицата и е определена в съответствие с член 9, параграф 7 от Решение № 1313/2013/ЕС и член 3, параграф 1 от Решение за изпълнение (ЕС) 2025/704;

в) **„основни функции“** означава дейностите, операциите или услугите на НТК, които са от основно значение за изпълнението на нейните правомощия и мисия и които или не могат да бъдат прекъснати, или трябва да бъдат възобновени в кратки, предварително определени срокове. За целите на тези насоки дали дадена функция се квалифицира като основна се определя от спешността, с която тя трябва да бъде възстановена след прекъсване, а не единствено от нейното стратегическо, оперативно или институционално значение. Съответно функции от стратегическо, оперативно или институционално значение, които могат да издържат на прекъсване или продължително забавяне без неприемливо въздействие, не се считат за основни функции;

([8]) Директива (ЕС) 2022/2555 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. относно мерки за високо общо ниво на киберсигурност в Съюза, за изменение на Регламент (ЕС) № 910/2014 и Директива (ЕС) 2018/1972 и за отмяна на Директива (ЕС) 2016/1148 (Директива МИС 2) \ОВ L 333, 27.12.2022 г., стр. 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

([9]) Международни стандарти: ISO 22301:2019 (Системи за управление на непрекъснатостта на дейността); Федерална директива относно непрекъснатостта 1 (2017 г.) на FEMA, Федерална директива относно непрекъснатостта 2 (2017 г.) на FEMA, Циркулярно писмо за насоки относно непрекъснатостта (2018 г., актуализация от 2024 г.) на FEMA, Ръководство за потребителя за анализ на бизнес процесите и анализ на въздействието върху дейността (2019 г.) на FEMA; и Насоки за добри практики (2018 г.) от Института за непрекъснатост на дейността.

([10]) Относно участващите държави вж. член 28 от Решение № 1313/2013/ЕС.

г) **„служители от критично значение“** означава персонал, работещ в НТК, който изпълнява или подкрепя основни функции, персонал, принадлежащ към екипа, който отговаря за справянето със или реагирането на нарушаващо дейността събитие, или персонал, изпълняващ и двете роли;

д) **„ограничен брой служители от критично значение** означава служители от критично значение, чийто малък брой представлява уязвимост по отношение на непрекъснатостта на дейността в случай на тяхното отсъствие или невъзможност за работа, тъй като те притежават сертификатите, разрешенията за достъп, правомощията, отговорността за вземане на решения, правата на достъп, знанията, експертния опит или езиковите умения, нужни за извършване на конкретни дейности, необходими за гарантиране на непрекъснатостта на основна функция;

е) **„критична точка по отношение на персонала“** означава ситуация, при която непрекъснатостта на основна функция зависи от наличността на един или няколко от ограничения брой служители от критично значение;

ж) **„непрекъснатост на дейността“** означава способността на НТК да поддържа изпълнението на своите основни функции — обхващащи дейности, операции или услуги — когато ресурсите, необходими за изпълнението на тези функции, като служители от критично значение, входяща информация, услуги, продукти, доставки, бюджетни ресурси, оборудване, системи на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) или изисквания към местоположението, станат недостъпни, неизползваеми или се повредят или прекъснат;

з) „**план за непрекъснатост на дейността**“ или „**план**“ означава единен документ или съвкупност от процедури за непрекъснатостта на дейността на НТК;

и) **„нарушаващо дейността събитие“** означава инцидент или обстоятелство, което възпрепятства или значително забавя изпълнението на основна функция на НТК.

й) „**възстановяване**“ означава възстановяване на оперативните способности, съоръженията, системите и ресурсите на НТК след нарушаване на дейността.

3. ПРЕПОРЪКИ ЗА НЕПРЕКЪСНАТОСТТА НА ДЕЙНОСТТА НА НТК

3.1. Основни препоръки

1. НТК следва да разработи съгласуван и всеобхватен план за непрекъснатостта на дейността или документиран набор от процедури, в които са обхванати всички елементи на непрекъснатостта на дейността. В раздел 3.2 се съдържат допълнителни препоръки относно плана за непрекъснатост на дейността.

2. Целта на планирането на непрекъснатостта на дейността е да се гарантира, че НТК може да изпълнява основните си функции при влошени условия, когато настъпят нарушаващи дейността събития. В този смисъл при планирането на непрекъснатостта на дейността следва да се приема, че ще настъпват нарушаващи дейността събития и че нормалните условия на работа могат да не бъдат възобновени незабавно или в някои случаи изобщо да не бъдат възобновени. НТК следва да бъде в състояние да поддържа основните функции при влошени условия чрез използване на алтернативни процедури, алтернативни съоръжения, алтернативни комуникационни канали и намалени ресурси до пълното възстановяване на капацитета.

3. По време на нарушаващи дейността събития ресурсите следва да се разпределят с приоритет към поддържането на основните функции на НТК. Това може да означава, че второстепенните функции могат да не бъдат поддържани.

4. Механизмите за непрекъснатост на дейността следва да осигуряват непрекъснато събиране, анализиране, валидиране и разпространение на оперативната информация, необходима за поддържане на ситуационната осведоменост на НТК и за подпомагане на вземането на решения по време на нарушаването на дейността.

5. Обученият персонал е основният ресурс за осигуряване на непрекъснатост на дейността. Въпреки че планът за непрекъснатост на дейността и свързаните с него механизми и резервни мерки подпомагат непрекъснатостта, тя в крайна сметка зависи от това дали служителите са в състояние да вземат решения и да прилагат тези мерки под напрежение.

6. Планирането на непрекъснатостта на дейността следва да се основава на задълбочено разбиране на административните и оперативните механизми на организацията, към която принадлежи НТК. За постигането на това следва активно да се насърчава и улеснява сътрудничеството между отделите.

7. НТК следва да оцени потенциалните източници на нарушения в своите дейности. Оценката следва да бъде съсредоточена върху техния потенциал за нарушаване на дейностите на НТК и върху разработването на план за реакция с цел гарантиране на непрекъснатостта на основните функции.

8. При оценяване на заплахите за непрекъснатостта на дейността следва да се обърне специално внимание на процесите, при които времевият фактор е от съществено значение, и на затрудненията, включително:

   а) единствени източници на информация или информация, известна само на ограничена група лица, включително класифицирана информация;

   б) уникално оборудване или уникални доставчици на услуги, от които зависят основни функции;

   в) единствени комуникационни канали, лица за контакт или лица, вземащи решения;

   г) наличност на ограничения брой служители от критично значение.

9. Създаващият затруднения недостиг при персонала, съоръженията, комуникациите, системите на ИКТ, логистиката и вземането на решения следва да бъде установен и отстранен. Когато те са неизбежни, следва да се установят и тестват подходящи мерки за предотвратяване и смекчаване на въздействието, включително тези, предложени в раздел 3.9.

10. Всяко нарушение на дейността, учение и стрес тест следва да водят до извличането на поуки и до подобрения в механизмите за непрекъснатост на дейността, като укрепват с течение на времето устойчивостта.

11. За целите на непрекъснатостта на дейността и стрес тестването на НТК в рамките на МГЗС следва да се разгледат следните неизчерпателни категории нарушаващи дейността събития. В приложение I е предоставено описание на всяка категория.

   а) неразполагаемост на помещения;

   б) прекъсване на електроснабдяването;

   в) смущения в работата или отказ на системите на ИКТ ;

   г) мащабно отсъствие на служители или отсъствия при ограничения брой служители от критично значение.

12. НТК следва да гарантира способността си да продължи да функционира в случай на едно или повече от събитията, задействащи непрекъснатостта, изброени в параграф 11 по-горе.

3.2. **План за непрекъснатост на дейността на НТК**

13. Всяка НТК следва да разработи съгласуван, всеобхватен и писмен план за непрекъснатост на дейността или еквивалентен документиран набор от процедури, които обхващат всички елементи на непрекъснатостта на дейността и интегрират и систематизират отговор на прекъсвания, включително мерки за смекчаване и механизми за незабавна намеса.

14. В плана за непрекъснатост на дейността следва да се предвиждат алтернативни механизми за всички основни процеси, особено за процесите, при които времевият фактор е от съществено значение, като се гарантира, че те могат да продължат да се осъществяват при невъзможност за осигуряване на първични ресурси. Резервните и алтернативните механизми следва да бъдат напълно независими. Те не следва да разчитат на едни и същи ресурси, като например една и съща сграда, източник на захранване, комуникационен път, ИКТ платформа или доставчик на услуги. Те също така не следва да създават нови зависимости, които биха могли да създадат допълнителни рискове от нарушаване на дейността.

15. Планът за непрекъснатост на дейността следва да се изпитва редовно при реалистични условия. Планове, които не са били валидирани чрез обучения, учения или стрес тестове, не следва да се считат за оперативни. В програмата за непрекъснатост на дейността следва да бъдат включени редовно задължително обучение за служители от критично значение; редовно тестване и учения, включващи задействане на плана, както и неговия систематичен преглед и актуализиране, като се гарантира, че всички съответни служители и заинтересовани страни са запознати с актуализациите и са преминали обучение за тях.

16. В зависимост от структурата на организацията НТК следва да включи при разработването на плана за непрекъснатост на дейността персонал, който не е пряко ангажиран в основни функции, но притежава опита или познанията, необходими за подпомагане на цялостното разбиране на функциите на организацията.

17. НТК следва да обмислят определянето, в рамките на своята организация, на функция за координация на непрекъснатостта във връзка с плана за непрекъснатост на дейността. В зависимост от размера и структурата на НТК функцията за координация на непрекъснатостта следва да се упражнява от един единствен координатор, от специализиран екип, обединяващ представители на съответните оперативни области, или чрез други механизми, адаптирани към националния контекст. Когато се създава група, тя следва да включва членове с експертен опит в оперативните области, имащи отношение към изпълнението на плана, като например ИКТ системи, алтернативни помещения, човешки ресурси или логистика. Ролята на функцията за координация на непрекъснатостта следва да бъде осигуряването на последователно прилагане, периодичен преглед и актуализиране на плана за непрекъснатост на дейността, включително проверка на ресурсите и механизмите, на които се основава планът.

3.3. **Определяне на основни функции**

18. НТК следва да определи своите основни функции и да създаде и поддържа списък с тях. В допълнение към свързаните с МГЗС функции, като управление на искания за помощ и предлагане и разполагане на способности за реагиране на МГЗС, може да се наложи НТК да осигури и непрекъснатост на други основни функции за организацията. Примерите включват координиране с национални или регионални органи, поддържане на връзка с други международни организации, издаване на предупреждения за обществеността и подкрепа за вземане на решения на по-високо равнище.

За всяка основна функция НТК следва да установи цели по отношение на оперативните резултати, определящи максимално допустимото влошаване на качеството на услугите по време на нарушаващи дейността събития. Тези цели следва да включват, когато е уместно, максимално допустимия период на нарушаване на дейността, целевото време за възстановяване, допустимата загуба на оперативна информация, минималната численост на персонала, наличността на комуникации и капацитета за вземане на решения. Тези цели следва да ръководят изготвянето на плана за непрекъснатост на дейността и да формират основата за оценяване на резултатите от стрес тестовете. В приложение II се съдържат примери за цели по отношение на оперативните резултати.

19. Препоръчва се основните функции да бъдат класирани според техния приоритет или спешността, с която трябва да бъдат възобновени.

3.4. **Анализ на бизнес процесите и резервни ресурси**

20. Въз основа на списъка с основните функции, НТК следва да извърши анализ на бизнес процесите и да разработи резервни решения с цел осигуряване на непрекъснатостта на своите основни функции. В анализа на бизнес процесите следва да бъде включено цялостно разбиране за това как работят функциите чрез определяне за всяка функция на:

а) задачите, които съставляват функцията;

б) графика и последователността на задачите, включително продължителността, и стъпките, при които времевият фактор е от съществено значение;

в) лицето, изпълняващо всяка задача, включително необходимия профил, експертен опит или обучение;

г) потока от информация, включително как данните, исканията и крайните продукти се предават между участниците и системите;

д) лицето, което валидира или разрешава процеса(ите);

е) ресурсите, които се използват, и вложените ресурси от външни участници, които са необходими, включително информация, набори от данни, услуги, продукти, доставки, бюджетни ресурси, оборудване, ИКТ системи и изисквания към местоположението, като например частни дружества, доставящи енергия или предоставящи услуги за сигурност. Следва да се обърне специално внимание на нивото на класификация на информацията, както и на помещенията и устройствата, използвани за нейното управление;

ж) крайните продукти, които произтичат от функцията, включително информация, специфични продукти или услуги, или действия по координиране, валидиране или разрешаване;

з) външната(ите) организация(и) или групи заинтересовани страни, които получават крайния(ите) продукт(и);

и) съществуващите зависимости и взаимозависимости, които са от съществено значение за операциите, включително отношения и споразумения с външни участници— органи на други държави членки и участващи в МГЗС държави , партньори в областта на гражданската защита, оператори на основна инфраструктура, доставчици на услуги, доставчици и т.н. — като се посочват очакваните вложени ресурси или крайни продукти;

й) наличните резервни ресурси и алтернативни механизми.

21. При провеждане на своя анализ на бизнес процесите НТК се приканват да вземат предвид таблицата в приложение III.

3.5. **Препоръчителни практики за алтернативни съоръжения и оборудване**

22. НТК следва да гарантира капацитета си да работи в непрекъснат режим, когато помещенията му станат временно недостъпни или неизползваеми, включително да осигури наличност на ключово оборудване.

23. Основните и алтернативните съоръжения, както и временните решения, следва да бъдат защитени и за тях да се прилага подходящо ниво на класификация. То следва да бъде пропорционално на естеството на кризите, които се разрешават, и на чувствителността или класификацията на информацията, с която се работи.

3.6. **Препоръчителни практики за доставката на електроенергия**

24. НТК следва да гарантира капацитета си да работи в непрекъснат режим в случай на локални или широкомащабни прекъсвания на електрозахранването.

25. Основните и алтернативните съоръжения, включително временните съоръжения, следва да разполагат с механизми за доставка на електроенергия, които са устойчиви и имат резервни системи, така че НТК да може да продължи да работи и да изпълнява основните си функции по време на дълги периоди на прекъсване на електрозахранването.

26. Мерките, определени за НТК, следва да бъдат приложени, когато е уместно, по начин, съгласуван с националните планове за готовност за справяне с рискове в електроенергийния сектор, установени съгласно Регламент (ЕС) 2019/941 на Европейския парламент и на Съвета ([11]), и националните превантивни планове за действие и планове за действие при извънредни ситуации, установени съгласно Регламент (ЕС) 2017/1938 на Европейския парламент и на Съвета ([12]), както и със съществуващите национални механизми за управление на кризи.

3.7. **Препоръчителни практики за ИКТ системите**

27. НТК следва да гарантира, че ИКТ системите , поддържащи нейните основни функции, са надеждни и устойчиви. Следва да се обърне специално внимание на:

а) непрекъснатостта на достъпа до бази данни, документи и електронни писма, включително наличността на актуализирани списъци с лица за контакт, непрекъснатостта на комуникацията между ERCC и държавите членки и участващите в МГЗС държави, както и непрекъснатостта на работата на системите за обработка и управление за събиране и мониторинг на информация, както и за записване на предприетите действия;

б) интегрирането на технологиите чрез гарантиране на съвместимостта, включително оперативната съвместимост, на основните системи с отдалечени настройки и алтернативните местоположения, включително способността на тези местоположения да се свързват с Общата система за комуникация и информация при извънредни ситуации (CECIS) и да обработват класифицирана информация при работа от разстояние; такива механизми следва да бъдат проверени чрез подходящо тестване;

в) сигурността на информацията и комуникациите, включително възможността за установяване на класифицирани връзки и обмен на класифицирани съобщения както на национално, така и на международно равнище.

г) записите на всички трети страни — доставчици на устройствата и софтуера, използвани в НТК.

([11]) Регламент (ЕС) 2019/941 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. за готовност за справяне с рискове в електроенергийния сектор и за отмяна на Директива 2005/89/ЕО, ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/941/oj).

([12]) Регламент (ЕС) 2017/1938 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2017 г. относно мерките за гарантиране на сигурността на доставките на газ и за отмяна на Регламент (ЕС) № 994/2010 (ОВ L 280, 28.10.2017 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1938/oj).

28. Следва да се обърне особено внимание на инцидентите в областта на киберсигурността като отделна категория нарушаване на дейността на ИКТ. НТК следва да обмисли установяването на протоколи за координация с националния орган за киберсигурност като част от своите по-общи механизми за непрекъснатост на дейността. Такива мерки следва да включват канали за ранно предупреждение, съвместни протоколи за отговор при инциденти и изясняване на ролите по време на инцидент в областта на киберсигурността, засягащ НТК.

3.8. **Препоръчителни практики за човешките ресурси**

29. НТК следва да гарантира, че разполага с достатъчно персонал, за да продължи да функционира непрекъснато в ситуации на намалена наличност на служители и че неговият персонал притежава необходимите профили и умения.

30. НТК следва да вземе предвид следното:

а) осигуряване на налични служители с подходящи умения и опит, включително опит в управлението на кризи и, когато е приложимо, разрешение за достъп до класифицирана информация, когато такова е необходимо за работа с класифицирана информация. Тя следва да разработи и приложи механизми за проверка на професионалните компетентности и да предостави всеобхватни програми за постъпване на работа и непрекъснато обучение с цел поддържане и укрепване на уменията на служителите, като гарантира, че те са напълно подготвени да реагират ефективно при задействане на МГЗС. Обучението следва също така да обхваща предотвратяването на нарушения на дейността, причинени от човешка грешка или злонамерени действия, включително основни познания по киберсигурност и информационна сигурност, като например познания за риска, породен от социално инженерство.

б) предоставяне на редовно обучение, за да се държат служителите информирани относно механизмите за непрекъснатост на дейността и използването на оборудване и ИКТ системи на основните и алтернативните обекти. НТК следва да проучи възможностите за допълнително обучение на служителите си за управление на дългосрочни бедствия и кризи, както и за операции в рамките на МГЗС.

в) разработване на планове за гарантиране на ротацията на служителите по време на продължителни извънредни ситуации, включително управлението на капацитета за реагиране при извънредни ситуации. Тя следва да създаде работни групи с ясни роли и планове за приемственост с цел подобряване на координацията по време на кризи.

г) установяване на механизми за транспортиране, за да се гарантира, че служителите от критично значение са в състояние да достигнат до мястото, на което е необходимо да изпълняват задълженията си, когато е уместно — независимо дали в основния обект, алтернативен обект или мобилно звено.

д) въвеждане на подходящи гаранции за осигуряване на защита на здравето и безопасността на персонала;

е) разработване на планове в подкрепа на благосъстоянието на служителите, обхващащи храна, вода, настаняване, достъп до съоръжения на НТК и психологическа подкрепа за подпомагане на персонала при справяне със стреса и умората. В такива планове следва да бъде предвидена продължителна работа в затворена среда и да се отчитат индивидуалните или личните обстоятелства на служителите от критично значение, включително нужди, свързани със семейството, когато е уместно.

ж) установяване на политики за защита на данните и неприкосновеността на личния живот с цел гарантиране на съответствието на планирането на непрекъснатостта на дейността със защитата на личните данни по време на инциденти и след тях.

31. Основните функции следва да се подпомагат чрез подходящи механизми за непрекъснатост на дейността, структурирано и систематично съвместно обучение и редовни учения, така че да могат да се изпълняват от няколко на брой обучени служители, като се предотвратяват критични точки по отношение на персонала. Никоя отделна основна функция не следва да зависи изключително от наличието на един член на персонала.

3.9. **Мерки за предотвратяване и смекчаване на въздействието на всяка категория нарушаващи дейността събития**

32. В следващия раздел е предоставен примерен списък с препоръчителни мерки за предотвратяване и смекчаване на въздействието на всяка категория нарушаващи дейността събития. Въпреки че те могат да се прилагат паралелно, всяка държава членка следва да избере най-подходящите и ефективни варианти въз основа на правомощията на своята НТК, контекста, обстоятелствата, капацитета, структурата на своята оперативна и правна уредба, както и на потенциалните причини за нарушения на дейността, които биха могли да засегнат основните функции на нейната НТК. Целта на списъка не е да се прилага изцяло и едновременно, тъй като в някои случаи изпълнението на една мярка би могло да влезе в противоречие с изпълнението на друга мярка или да изисква прекомерни инвестиции.

33. Препоръчителни мерки за предотвратяване и смекчаване на въздействието при неразполагаемост на помещения:

а) географско разпределение на НТК в два или повече географски отделни центъра, които работят едновременно, осигурявайки взаимно резервиране и подкрепа при претоварване един за друг;

б) преместване в алтернативни помещения, управлявани от органа на НТК;

в) предварително уговорен транспорт за служители от критично значение до алтернативни помещения (включително при неблагоприятни метеорологични условия);

г) дистанционна работа (включваща възможност за гъвкаво изпълнение на задачите, които могат да се изпълняват извън физическото местоположение на НТК);

д) мобилни звена за командване и контрол, които биха могли временно да приемат служители от критично значение от НТК;

е) задействане на административните договорености с други органи за използване на техните помещения;

ж) децентрализация.

34. Препоръчителни мерки за предотвратяване и смекчаване на въздействието при прекъсване на електроснабдяването:

а) задействане на генератори и източници на непрекъсваемо захранване (UPS);

б) механизми за приоритетни доставки на гориво и споразумения с доставчици;

в) енергийна автономност и алтернативни енергийни източници за основните функции;

г) максимално увеличаване на наличните енергийни мощности;

д) преместване в алтернативни помещения, управлявани от органа на НТК, с гарантирано електроснабдяване;

е) дистанционна работа от сграда с гарантирано електроснабдяване;

ж) мобилни звена за командване и контрол, които са самодостатъчни по отношение на електроенергията;

з) задействане на административните договорености с други органи за използване на техните помещения с гарантирано електроснабдяване;

и) децентрализация.

35. Препоръчителни мерки за предотвратяване и смекчаване на въздействието при смущения в работата или отказ на системите на ИКТ:

а) резервиране;

б) редовни и сигурни резервни копия на данните, включително копия извън обекта и офлайн копия;

в) алтернативни ИКТ системи, платформи и комуникационни канали;

г) екипи за поддръжка на ИКТ при извънредни ситуации или технически звена за реагиране на повикване;

д) процедури за реагиране на инциденти в областта на киберсигурността, координирани с националния орган за киберсигурност;

е) офлайн копия на списъци с основни лица за контакт, ключови процедури и оперативни документи;

ж) мобилни звена за командване и контрол с достъп до основни и резервни системи на ИКТ;

з) преместване в алтернативни помещения, управлявани от органа на НТК, с достъп до основни и резервни ИКТ системи;

и) задействане на административни договорености с други органи за използване на техните помещения с достъп до системи на ИКТ.

36. Препоръчителни мерки за предотвратяване и смекчаване на въздействието при мащабно отсъствие на служители и отсъствия при ограничения брой служители от критично значение.

а) управление на извънредния труд (краткосрочно решение);

б) превъзлагане на задачи на наличните служители;

в) предварително определен резерв от обучен персонал в рамките на институцията, който може да бъде мобилизиран в кратък срок;

г) отдаване на приоритет на набирането на персонал;

д) инвестиране в задържането на служители от критично значение;

е) оказване на подкрепа на семействата на служители от критично значение;

ж) предотвратяване на достигането на критична точка по отношение на персонала чрез делегиране на правомощия и насърчаване на споделеното лидерство;

37. В приложение IV са предоставени технически указания за изпълнението на всяка от изброените мерки.

3.10. **Непрекъснатост на операциите в случай на задействане на МГЗС**

38. С цел подобряване на операциите на МГЗС и гарантиране на непрекъснатостта на дейността се препоръчват следните действия:

а) Когато държавата има достъп до Трансевропейски услуги в областта на телематиката между администрациите (TESTA) или до TESTA-EIRIS (приемник на TESTA), да се определи националният координатор на TESTA за държавата. Да се гарантира, че точката за контакт на CECIS в държавата разполага с данните за контакт на националния координатор на TESTA за държавата и че тези данни се поддържат актуални. Да се гарантира, че точката за контакт на CECIS в държавата разбира плана за непрекъснатост на дейността във връзка със своя местен/национален достъп до портала на мрежата TESTA в страната.

б) Да се разработят протоколи за разграничаване на неизправностите при свързаността на TESTA от неизправностите в платформата на CECIS при отправяне на искане на помощ чрез МГЗС, както и да се даде възможност за отправяне на искания за помощ в случай на нарушения във функционирането на TESTA в държавата на НТК.

в) Когато е целесъобразно, да се проучи възможността за договорености за взаимна оперативна подкрепа с други национални органи, за да се гарантира, че НТК може да продължи да изпълняват основните си функции, ако нарушаване на дейността значително намалява капацитета за непрекъснатост на дейността на НТК. По-специално в такива договорености следва да бъдат включени органи с достъп до TESTA, така че НТК да може да осъществява достъп до CECIS от алтернативни помещения.

г) Когато е целесъобразно, да се проучи възможността за установяване на двустранни административни договорености за взаимна оперативна подкрепа със съседни държави, които са държави членки или участващи в МГЗС държави, в ситуации, в които нарушаване на дейността значително намалява капацитета за непрекъснатост на дейността на НТК и договореностите, посочени в буква б), не са възможни. Такива договорености следва да позволяват на НТК да използва помещенията на тези държави и да осъществява достъп до мрежата TESTA.

д) Да се осигури обучение относно CECIS за новите служители и да се планират редовни учения за персонала.

е) Въз основа на националната структура за гражданска защита в плана за непрекъснатост на дейността следва да бъдат включени механизми за осигуряване на безпроблемни комуникации между НТК и други съответни органи, които при необходимост са оправомощени да искат задействане на МГЗС.

ж) В плана за непрекъснатост на дейността следва да се вземат предвид онези национални заинтересовани страни, които притежават и управляват ресурси на МГЗС, които са извън обхвата на правомощията на НТК, но биха могли да бъдат предоставени за операции при поискване чрез МГЗС.

39. Планът за непрекъснатост на дейността следва да бъде приведен в съответствие с Препоръка на Комисията от 29 ноември 2024 г. относно насоките на ЕС за подкрепа от приемащата държава ([13]), по-специално по отношение на задействането на МГЗС от страна на НТК и ролята ѝ в подкрепата от приемащата държава ([14]).

([13]) C(2024) 8339.

([14]) Подкрепата от приемащата държава се определя в член 4, параграф 9 от Решение № 1313/2013/ЕС като всяко действие, предприето на етапите на готовност и реагиране от държава, която получава или изпраща помощ, или от Комисията, за отстраняване на предвидимите препятствия пред международната помощ, предоставена чрез Механизма на Съюза. Тя включва подкрепа от държавите членки за улесняване на транзитното преминаване на тази помощ през територията им.

3.11. **Задействане на плана за непрекъснатост на дейността**

40. В зависимост от естеството и мащаба на нарушаването на дейността, в плана за непрекъснатост на дейността на НТК следва да бъдат определени различни равнища на задействане, включително частично задействане, при което НТК продължава да работи от основните си помещения съгласно адаптирани процедури, и пълно задействане, при което се изисква преместване в алтернативни помещения или прилагането на други алтернативни механизми.

41. Критериите, равнищата на задействане и задействащите събития, както и органът, оправомощен да разрешава задействането, следва да бъдат определени на национално равнище, в съответствие със структурата и оперативната рамка на всяка НТК. В приложение V е представена илюстративна схема на процеса на задействане.

42. Процедурите за задействане следва да позволяват своевременно задействане на механизмите за непрекъснатост на дейността в отговор както на действително, така и на предвидено нарушаване на дейността, включително събития, настъпващи извън нормалното работно време, и събития, за които има предупреждение.

43. В случай че даден инцидент наруши непрекъснатостта на дейността на НТК, което води до задействане на плана ѝ за непрекъснатост на дейността, НТК следва да разгледа възможността за уведомяване на ERCC.

3.12. **Обучения, учения и редовно тестване**

44. За плановете за непрекъснатост на дейността следва редовно да бъдат провеждани обучения и учения и те трябва да бъдат тествани. Препоръчва се да се изготви график за провеждане на редовни сесии за повишаване на осведомеността и информационни сесии, както и обучителни сесии и учения, свързани с плановете за непрекъснатост на дейността. В други редовни обучения, като например обучение за постъпване на работа на нов персонал, също следва да бъдат включени необходимите елементи на плана за непрекъснатост на дейността. Участието на външни заинтересовани страни, които биха могли да бъдат засегнати от нарушаване на дейността на НТК, следва също да се вземе предвид при редовните целеви сесии за повишаване на осведомеността и информационни сесии, както и при ученията.

45. Планът за непрекъснатост на дейността следва да се тества най-малко веднъж годишно. По-често тестване следва да се обмисли, когато това е оправдано от структурата, оперативния контекст или рисковия профил на НТК.

3.13. **Възстановяване**

46. След смекчаване на отрицателните въздействия от нарушаващото дейността събитие, НТК следва да третира постепенното връщане към нормалното си функциониране като отделна фаза на непрекъснатост на дейността: възстановяването е фазата, в която НТК преминава от механизмите за непрекъснатост на дейността обратно към нормалното си функциониране, включително към възобновяване на важни (но не основни) функции, които могат временно да са били преустановени.

47. В плана за непрекъснатост на дейността следва да бъдат определени условията за започване на възстановяването и органът, оправомощен да разреши прехода, както и да бъдат уточнени стъпките, необходими за безопасно връщане към нормалното функциониране.

48. По време на фазата на възстановяване следва да бъдат взети предвид следните точки:

а) *Проверка на условията за възстановяване*. Преди прехода НТК следва да прецени дали основното нарушаващо дейността събитие е отстранено или смекчено в достатъчна степен; дали основните помещения, ИКТ системите и комуникационните канали отново са напълно функциониращи; и дали е проверена целостта на базите данни и документите. Следва да се обърне специално внимание на данните, възпроизведени по време на нарушаването на дейността, с цел да се избегне загуба на информация, генерирана, докато са били задействани механизмите за непрекъснатост на дейността.

б) *Поетапен преход по отношение на основните функции*. Основните функции не следва да се прехвърлят обратно наведнъж. НТК следва да обмисли прехвърлянето им в обратен ред на приоритета, започвайки с тези, за които кратко прекъсване по време на прехода е най-поносимо, като същевременно поддържа функциите с най-висок приоритет в режим на непрекъснатост, докато се потвърди, че нормалната среда е стабилна. По време на прехода работата следва да се извършва паралелно, за да се намали рискът от каскадни повреди.

в) *Възобновяване на важни функции* Функциите, различни от основните, които са били временно преустановени по време на прекъсването, следва да бъдат възобновени само след като се потвърди, че основните функции са стабилни при нормален режим. Редът и темпът на възобновяване следва да бъдат съобразени с наличността на служителите, като се отчита, че механизмите за непрекъснатост на дейността често увеличават натоварването и умората им.

г) *Проверка за допълнителни уязвимости*. Преди връщането към нормалното функциониране НТК следва да провери дали с механизмите за непрекъснатост на дейността не са въведени допълнителни уязвимости.

49. НТК следва също така да извършват следните дейности:

а) *Разбор след края на събитието*. С цел да се помогне за установяването на това какво е проработило и какво не, НТК следва да насрочи разбор, в който да включи всички категории служители, които са участвали в действията по реагиране.

б) *Документиране след приключване на действията*. НТК следва да изготви структуриран документ след приключване на действията, в който се обобщава последователността на събитията, задействането на механизмите за непрекъснатост на дейността, резултатите при осъществяването на основните функции, наблюдаваните пропуски и извлечените поуки.

в) *Интегриране на извлечените поуки в плана за непрекъснатост на дейността*. След края на всяко нарушаващо дейността събитие, което задейства плана за непрекъснатост на дейността, НТК следва да определи срок за актуализиране на плана, така че извлечените поуки да бъдат включени в него преди да изчезнат от оперативната памет. Поради това НТК следва да установи процедура за проследяване на установените недостатъци и корективни действия, както и за повторно тестване на актуализираните мерки, когато е целесъобразно. Когато е уместно, извлечените поуки следва също да бъдат превърнати в подобрения на нормалните дейности на НТК.

3.14. **Комуникационна стратегия**

50. Ефективното управление на нарушаващи дейността събития включва комуникация и всяка НТК следва да разработи солидна комуникационна стратегия, в която се признават отговорностите на НТК за общата комуникация и за комуникацията при кризи. Тази стратегия следва да ръководи решенията и действията на НТК относно споделянето на информация по време на нарушаване на дейността, като се гарантира, че всички участващи или засегнати страни получават необходимата информация и, когато е приложимо, са в състояние да предприемат съответни действия, като по този начин спомагат за защитата на репутацията на организацията и запазването на доверието. В приложение VI се съдържат предложени точки, които НТК следва да вземе предвид при разработването на солидна комуникационна стратегия.

4. **ПРЕПОРЪКИ ЗА ОРГАНИЗИРАНЕ И ПРОВЕЖДАНЕ НА СТРЕС ТЕСТ**

51. Комисията препоръчва стрес тестване на НТК в рамките на МГЗС. В настоящия раздел се дават насоки относно това как да се разработи и оцени стрес тест.

4.1. **Цели и задачи**

52. Целта на стрес теста следва да бъде оценката на способността на НТК да продължи да изпълнява основните си функции при условия на нарушена дейност. За тази цел стрес тестът следва да бъде под формата на учение с ограничен обхват, предназначено да оцени съществуващите механизми за непрекъснатост на дейността и осъществяването на целевите основни функции на НТК при условия на нарушена дейност, включително чрез тестване както на първичните, така и на алтернативните ресурси.

53. Стрес тестът трябва да преследва следните общи цели:

а) преразглеждане, актуализиране и валидиране на плана за непрекъснатост на дейността, както и оценяване на експертния опит, оборудването и механизмите на НТК, свързани с непрекъснатостта на дейността;

б) подобряване на разбирането за приоритетите и ограниченията и промяна на възприятията по отношение на непрекъснатостта на дейността на НТК;

в) установяване на слабости, пропуски, затруднения и зависимости, както и възможности за подобряване на плана за непрекъснатост на дейността , както и на ресурсите, поддържащи основни функции, и свързаното с тях обучение, оборудване и механизми на НТК;

г) оценяване на способността на служителите от критично значение на НТК на различни равнища, включително на ръководството, да изпълняват своите роли и отговорности;

д) оценяване на координацията и комуникацията в рамките на организацията и с външни партньори при условия на нарушена дейност;

54. При планирането на стрес теста се препоръчва да се формулират конкретни цели за него, които са измерими и съгласувани с основните функции, които ще бъдат тествани.

55. Стрес тестът не следва да има за цел установяване на заплахи, които биха могли да предизвикат инциденти, способни да нарушат нормалното функциониране на НТК.

4.2. **Обхват**

56. В обхвата на стрес теста следва да се определя следното:

а) конкретните цели на стрес теста;

б) основните функции, които трябва да бъдат оценени;

в) естеството и продължителността на нарушаването на дейността, засягащо непрекъснатостта на операциите;

г) ангажираните ресурси, включително членове на персонала и техните роли, помещенията, оборудването и ИКТ системите;

д) степента на участие на външни заинтересовани страни.

4.3. **Сценарий**

57. Основан на сценарии подход следва да обхваща последиците от инциденти (задействащи събития), които могат да причинят нарушаване на дейността и съответно да задействат плана за непрекъснатост на дейността на НТК. Препоръчва се упражняването на различни сценарии и промяна на тяхната сложност, като по този начин организацията се подготвя за широк спектър от възможни резултати. Следва да се гарантира, че сценариите са трудни за изпълнение, но реалистични, така че да осигуряват смислена информация относно ефективността на плана за непрекъснатост на дейността. В приложение VII са представени два примера за сценарии.

58. На НТК се препоръчва да използват следния неизчерпателен списък от събития, задействащи плана за непрекъснатост на дейността ѝ: неразполагаемост на помещения (1), прекъсване на електроснабдяването (2), смущения в работата или отказ на системите на ИКТ (3) и мащабно отсъствие на служители и отсъствия при ограничения брой служители от критично значение (4).

а) *Задействащо събитие 1: Неразполагаемост на помещения*. Сградата, в която се помещава НТК, е претърпяла физически щети, е недостъпна или е била евакуирана. Тези обстоятелства я правят неизползваема за неопределен период от време.

б) *Задействащо събитие 2: Прекъсване на електроснабдяването*. Повреда в електрическата мрежа оставя сградата, в която работи НТК, без електричество. Това прекъсване на електрозахранването продължава след продължителността на работа на резервния генератор на НТК, преди да се наложи зареждане с гориво. Ако точната продължителност на работа на генератора с наличното гориво не е известна, прекъсването следва да се разглежда като прекъсване с неопределена продължителност.

в) *Задействащо събитие 3: Смущения в работата или отказ на системите на ИКТ*. В резултат на повреда в ИКТ системата софтуерът или приложението(ята) на НТК не могат да работят ефективно. Тази повреда също така възпрепятства достъпа до основни бази данни, оставяйки системите за ИКТ изключени за неопределен период от време.

г) *Задействащо събитие 4: Мащабно отсъствие на служители и отсъствия при ограничения брой служители от критично значение*. Значителна част от служителите внезапно се оказват неспособни да изпълняват задълженията си. Този недостиг може да включва отсъствия на ограничения брой служители от критично значение или да доведе до закъснения или нарушаване на дейността. Това отсъствие се очаква да продължи достатъчно дълго, за да надхвърли капацитета за поемане на допълнително натоварване от страна на останалия персонал.

59. Стрес тестовете следва прогресивно да комбинират няколко нарушаващи дейността събития, за да оценят способността на НТК да поддържа основни функции по време на каскадни или комбинирани нарушения на дейността, които засягат множество ресурси едновременно.

4.4. **Участници**

60. Препоръчва се участниците да бъдат определени в съответствие с определените цели, основни функции и сценария на стрес теста.

4.5. **Оценяване, извличане на поуки и прилагане на подобрения**

61. При планирането на стрес теста е препоръчително да се установи система за оценяване. Това спомага за установяване на пропуските и областите, в които е необходимо подобрение, в плана за непрекъснатост на дейността, като същевременно се оценява цялостният успех на упражнението. То също така осигурява основа за бъдещо планиране и обучение относно непрекъснатостта на дейността на НТК.

62. Препоръчително е форматът за оценяване да се систематизира както след реални събития, така и след учения или дейности за обучение, включително стрес тестове. За целите на стрес теста на НТК се препоръчва да използват таблицата за оценка, предоставена в приложение VIII. В тази таблица за оценка се предлага оценяване на непрекъснатостта на дейността от две допълващи се гледни точки:

а) Съответствие с плана за непрекъснатост на дейността и

б) *Поддръжка на основни функции и изпълнение на предварително определени цели по отношение на оперативните резултати*.

63. Освен това таблицата, съдържаща се в приложение IX, има за цел да подпомогне НТК при съставянето на оценката, извличането на поуки и предлагането на подобрения. В приложение X се съдържа образец на въпросник, предназначен за събиране на обратна информация от участниците.

64. Държавите членки и участващите в МГЗС държави се приканват да споделят нечувствителна информация за извлечени поуки и предложени подобрения с ERCC след провеждане на стрес тест на своята НТК.

Съставено в Брюксел на 29 октомври 2026 година.

За Комисията
Hadja LAHBIB
Член на Комисията

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Категории нарушаващи дейността събития

За целите на непрекъснатостта на дейността и стрес тестовете на НТК в рамките на МГЗС могат да бъдат определени четири различни категории събития, водещи до прекъсване:

— *Неразполагаемост на помещения:* Помещенията на НТК вече не могат да се използват поради физически или оперативен инцидент, който временно или постоянно предотвратява или сериозно ограничава достъпа до сградата или нейното използване. Примерите включват също блокирани ключови пътища за достъп, физически щети на близки сгради и повреди или проблеми, засягащи комунални услуги и инсталации, като системи за водоснабдяване, отопление, вентилация или системи за сигурност ([1]). Такива инциденти могат също да доведат до прекъсване на нормалната дейност на НТК, като наложат евакуация на помещенията, възпрепятстват достъпа до тях или ги направят неизползваеми.

— *Прекъсване на електроснабдяването*: Прекъсване на захранването, което засяга помещенията на НТК. Продължителното прекъсване на електроснабдяването може да доведе до инцидент с доставката на гориво за резервните генератори. То може също да окаже въздействие върху зависими от електричеството системи, включително върху системите на ИКТ.

— *Смущения в работата или отказ на системите на ИКТ:* софтуерът или приложенията на НТК не могат да функционират ефективно. Такъв отказ може да приеме различни форми, като загуба на достъп поради проблеми с удостоверяването на автентичността, сериозно влошаване на работните показатели, увреждане или липса на данни, отказ на интерфейси с външни системи или прекъсване след актуализации или инцидент в областта на киберсигурността, включително случаи като нелегитимно представяне за основна система на НТК, водещо до разпространение на манипулирана информация от НТК.

— *Мащабно отсъствие на служители или отсъствия при ограничения брой служители от критично значение*: значителен брой служители от критично значение не могат да достигнат до помещенията или не могат да работят по други причини. Тази ситуация се влошава, когато основни функции зависят от едно-единствено лице или от малка група от ограничения брой служители от критично значение, чието непредвидено отсъствие или неналичност води до нарушаване на дейността.

Тези четири категории предоставят рамка за разбиране на мерките, необходими за смекчаване на въздействието на нарушаващите дейността събития. Нарушаващите дейността събития обаче могат да бъдат причинени и от други инциденти, като внезапен поток от информация, надвишаващ капацитета на НТК за нейното управление, или разпространение на невярна информация, чиято проверка и опровергаване с вярна информация изисква ресурси на НТК.

Освен това нарушаващите дейността инциденти могат да бъдат взаимосвързани, като едно единствено събитие може да засегне няколко области едновременно. Например пожар може да направи помещенията недостъпни, като същевременно причини прекъсване на електрозахранването и повреди системи за ИКТ и данни. Те могат също така да произтичат от умишлени или злонамерени действия, включително киберинциденти и хибридни дейности, както и от няколко едновременни инцидента, засилващи общото им въздействие. В резултат на това за да гарантират непрекъснатостта на своите операции, НТК трябва да разработят всеобхватен план за отговор, в който се разглежда всяка категория поотделно, отчитат се комбинираните им въздействия и се предвижда възможността за настъпващи едновременно нарушения на дейността.

([1]) Прекъсването на електроснабдяването и смущенията в работата или отказ на системите на ИКТ се считат за различни категории.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Примери за цели по отношение на оперативните резултати

Способност	Индикативна оперативна цел (която трябва да бъде оценена и адаптирана към националните изисквания)
Първоначална осведоменост за ситуацията	в рамките на 15 минути
Задействане на механизмите за непрекъснатост	в рамките на 30 минути
Установяване на алтернативни комуникации	в рамките на 30 минути
Алтернативно функциониращо командно местоположение	в рамките на 2 часа
Способност за подпомагане на вземането на решения	непрекъсната, винаги, когато е възможно
Автономност по отношение на горивото за захранване	минимум 72 часа
Автономност по отношение на храната и водата	минимум 72 часа
Привеждане на CECIS в работно състояние	в рамките на 60 минути
Първи доклад относно ситуацията до ERCC	в рамките на първия цикъл на оперативно докладване

ПРИЛОЖЕНИЕ III

Таблица в подкрепа на анализа на бизнес процесите

Основна функция 1	*Име на тази функция.*
Описание	*Включете описание на тази функция, включително задачите, които тя обхваща.*
Вложени ресурси	*Посочете вложените ресурси (информация, набори от данни, услуги, продукти, доставки, бюджетни ресурси, оборудване, системи на ИКТ и изисквания към местоположението), необходими за изпълнението на тази функция, и външните субекти, които ги предоставят, когато е приложимо.*
Краен продукт	*Посочете информацията, продуктите, услугите или действията, които произтичат от тази функция, както и (външните) организации), субекти) или съответните групи, които ги получават.*
Ръководство (валидиране или разрешаване)	*Посочете позициите, на които е поверена роля, свързана с валидиране или разрешаване, необходими за изпълнението на тази функция, ако е приложимо.*
Служители от критично значение	*Посочете позициите на служителите от критично значение и техния профил, експертен опит и обучение, ако е приложимо, като например разрешение за достъп.*
Съоръжение	*Посочете физическото местоположение или местоположения или помещенията, от които се извършва основната функция.*
Оборудване и системи	*Посочете оборудването, системите и условията, необходими за изпълнението на тази функция. Те могат да включват защитени помещения, компютри за криптирани комуникации, видеостени, заседателни зали на високо равнище, оборудване за видеоконферентна връзка, компютри с достъп до Трансевропейските услуги в областта на телематиката между администрациите (TESTA) и т.н.*
Записи от съществено значение	*Посочете данните и информацията, необходими за изпълнението на функцията.*
Зависимости и взаимозависимости	*Избройте връзките или договореностите между посочените по-горе елементи и уточнете, когато е уместно, естеството на връзката или договорността, необходимите основни услуги (напр. електрозахранване, ИКТ и др.), въздействието в случай на прекъсване на услуга или доставка, както и споразуменията със субектите, които предоставят тези услуги или извършват тези доставки. В оценката трябва също така да се опишат взаимозависимостите, включително каскадните ефекти, при които прекъсването на една услуга (например електричество или ИКТ) засяга други услуги и по този начин засилва въздействието върху дейността.*
Резервни ресурси и механизми	*Посочете алтернативните ресурси или механизми, които ще бъдат задействани за продължаване на дейността, ако основните ресурси или механизми бъдат засегнати от нарушаващо дейността събитие, водещо до прекъсване.*

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

Насоки за прилагане на мерки за смекчаване на въздействието и предотвратяване

В настоящия раздел се предоставят насоки за прилагането на мерки за смекчаване на въздействието и предотвратяване, подредени според категорията на нарушаващото дейността събитие. С цел да се избегне повторението, мерките, които са приложими за няколко различни категории нарушаващи дейността събития, са описани подробно само веднъж в първата приложима категория.

— Неразполагаемост на помещения:

— *Географско разпределение на НТК в два или повече географски отделни центъра, които работят едновременно, осигурявайки взаимно резервиране и взаимна подкрепа при претоварване*. Всеки обект следва да работи денонощно и да бъде напълно оборудван за справяне с цялото работно натоварване, ако другият обект или обекти станат временно неизползваеми Освен това обектите следва да се избират въз основа на анализ на риска за различни рискови зони и въз основа на достъпността, като основните и алтернативните обекти трябва да бъдат разположени в различни рискови зони, а достъпът до тях да се осъществява чрез различни транспортни маршрути. Например в застрашени от земетресения райони обектите трябва да бъдат разположени върху различни тектонични плочи; в застрашени от наводнения райони те трябва да бъдат на значително различна височина или в различни речни басейни.

— *Пренасочване в алтернативни помещения, управлявани от органа на НТК*. Обмислете установяването на поне два алтернативни обекта. Единият следва да бъде разположен в близост до основните помещения с цел да се улесни бързото преместване и възобновяването на критични функции. Другият следва да бъде разположен достатъчно далеч, за да се гарантира, че значими нарушаващи дейността събития, като наводнения или снежни бури, няма да засегнат едновременно и двата обекта. Гарантирайте сигурността на информацията и комуникациите, както и съвместимостта на съществено важното оборудване и системи на ИКТ — като CECIS или оборудване, необходимо за класифицирана комуникация — както в основните, така и в алтернативните помещения.

— *Предварително уговорен транспорт за служители от критично значение до алтернативните помещения (включително при неблагоприятни метеорологични условия)*. С цел да се осигури адекватно кадрово обезпечаване, установете механизми за транспортиране на служители от критично значение в случай на задействане на плана за непрекъснатост на дейността, включващи използването на алтернативни помещения или дистанционни мобилни звена. Разгледайте потенциалното въздействие върху транспортните маршрути, като например задръствания и блокиране на движението вследствие на неблагоприятни метеорологични условия, повреди в инфраструктурата, граждански безредици или други причини.

— *Дистанционна работа (включваща възможност за гъвкаво изпълнение на задачите, които могат да се изпълняват извън физическото местоположение на НТК)*. Определете кои основни функции или стъпки, които са част от основни функции, могат да бъдат изпълнявани дистанционно. Това може да е възможно, тъй като тези функции/стъпки не зависят от оборудване или системи, които са изключителни за основните физически помещения. Обмислете създаването на план за действие при извънредни ситуации или на система за преструктуриране на отговорностите на персонала, която позволява на някои служители да работят от вкъщи, докато други се преместват в алтернативните помещения.

— *Мобилни звена за командване и контрол, които биха могли временно да приемат служители от критично значение от НТК*. Тези звена следва да подпомагат изпълнението на основни функции от мобилна среда, включително да осигуряват достъп до оперативните информационни системи и CECIS. За да се гарантира оперативна готовност, следва да бъдат определени необходимото им оборудване и равнище на самодостатъчност. Те следва да бъдат проектирани така, че да поддържат операции като временен резерв за подкрепа на основните помещения за предварително определен период.

— *Задействане на административни договорености с други органи за използване на техните помещения*. Сключване на споразумения с други национални или поднационални органи за временно споделено ползване на техните помещения. Оценете вътрешното разпределение, системите, оборудването и мерките за сигурност, необходими за ефективното изпълнение на основните функции. Уверете се, че в тези споразумения са включени редовни тренировки и тестове за валидиране на готовността и пригодността на тези алтернативни съоръжения.

— *Децентрализация:* Осигурете въвеждането на механизми и създайте система за делегиране на функции на други национални органи.

— Прекъсване на електроснабдяването:

— *Задействане на генератори и източници на непрекъсваемо захранване (UPS)*. Осигурете генератори и UPS системи, оразмерени така, че да осигуряват непрекъснатост на основните функции на НТК за определен минимален период. Тяхната мощност следва да е достатъчна, за да поддържа оперативните изисквания при продължителни прекъсвания на електрозахранването. Генераторите и UPS системите следва да се тестват редовно, за да се гарантира оперативната им готовност.

— *Механизми за приоритетни доставки на гориво и споразумения с доставчици*. Механизмите за доставка на гориво следва да осигуряват устойчиви операции и да се основават на капацитета за съхранение на гориво на място и на очаквания разход на гориво. Допълнителните мерки могат да включват наличност на подвижни резервоари за гориво с помпени системи и/или договори за приоритетна доставка на гориво с намиращи се в близост доставчици на гориво.

— *Енергийна автономност и алтернативни енергийни източници за основните функции*. Когато е възможно, НТК следва да може да работи независимо от националната електроенергийна мрежа. В случай на отказ на мрежата за няколко дни, както може да се случи по време на големи бедствия, непрекъснатостта би могла да се поддържа чрез диверсифицирани енергийни източници и самодостатъчна микромрежа: например, микромрежа, произвеждаща вятърна или слънчева енергия. Обмислете инсталирането на алтернативни енергийни източници, като фотоволтаични панели с акумулаторни батерии за съхранение на енергия, оразмерени така, че да захранват основните функции на НТК.

— *Максимално увеличаване на разполагаемите енергийни мощности*. Установете вътрешни протоколи за максимално увеличаване на разполагаемите енергийни мощности чрез ограничаване на използването на второстепенно оборудване и прогресивно изключване на натоварване, което не е необходимо за поддържане на основни функции, с което да удължите автономността на резервното захранване без допълнителни инвестиции.

— *Преместване в алтернативни помещения, управлявани от органа на НТК, в които е налично електрозахранване* (съответните препоръки са посочени в раздел „Неразполагаемост на помещения“)

— *Дистанционна работа от сграда с гарантирано електрозахранване* (съответните препоръки са посочени в раздел „Неразполагаемост на помещения“)

— *Мобилни звена за командване и контрол, които са самодостатъчни по отношение на електроенергията* (съответните препоръки са посочени в раздел „Неразполагаемост на помещения“)

— *Задействане на административни договорености с други органи за използване на техните помещения с гарантирано електрозахранване* (съответните препоръки са посочени в раздел „Неразполагаемост на помещения“)

— *Децентрализация* (съответните препоръки са посочени в раздел „Неразполагаемост на помещения“)

— Смущения в работата или отказ на системите на ИКТ:

— *Резервиране*. С резервирането се гарантира, че отказът на един компонент не прекъсва функцията, която той поддържа. НТК следва да приложи резервиране на допълващи се нива: i) оборудване (дублиране на основни компоненти), ii) свързаност (множество доставчици и разнообразни пътища за достъп) и iii) приложения и данни (възпроизвеждане на основни бази данни и документи на вторичен обект). Механизмите за резервиране следва да имат достатъчен капацитет за поддържане на операциите в случай на отказ на основната среда на ИКТ и следва да бъдат периодично тествани, за да се гарантира тяхната готовност и безпроблемното аварийно превключване в случай на нарушаване на дейността. Те не трябва да имат общи зависимости с основната система, като например един и същ източник на захранване, доставчик или физическа инфраструктура, които биха могли да откажат едновременно.

— Оптичните линии са силно уязвими към разместване на почвените пластове, което може да причини затихване на сигнала или загуба и прекъсване на услугите. За смекчаване на този риск се препоръчва аварийно превключване на основата на спътници като стандартна мярка за резервиране, което позволява на резервната мрежа да поддържа същата ситуационна осведоменост като основната мрежа. Огледално копиране на географски данни следва да бъде от типа „активно/активно“, като основната и резервната среда се поддържат синхронизирани, така че всяка от тях да може да поеме функциите на другата без прекъсване. Този подход на резервиране и огледално копиране поддържа висока достъпност и ефективност на оптичните мрежи.

— *Редовни и сигурни резервни копия на данни, включително копия извън обекта и офлайн копия*. Въвеждане и поддържане на структурирана политика за съхраняване на резервни копия на всички данни и конфигурации, които са от съществено значение за операциите на НТК. В нея следва да се определи на какво се създават резервни копия, с каква честота, къде се съхраняват резервните копия (включително копия извън обекта или офлайн копия) и кой носи отговорност за управлението им. Резервните копия следва да бъдат криптирани и защитени срещу неразрешен достъп.

— *Алтернативни системи на ИКТ и комуникационни канали*. Създайте алтернативни инструменти и канали, които могат да бъдат използвани в случай на отказ на основните системи за ИКТ или мрежи. Те могат да включват спътникови комуникации, мобилни радиостанции във високочестотния обхват (HF), многовисокочестотния обхват (VHF) или свръхвисокия честотен обхват (UHF), аналогови телефонни линии, защитени приложения за текстови съобщения или уеб-базирани платформи, хоствани извън основната инфраструктура. Служителите следва да са запознати с това кога и как да преминат към използване на тези алтернативи.

— *Екипи за поддръжка на ИКТ при извънредни ситуации/технически звена за реагиране на повикване* Организирайте бърз достъп до поддръжка на ИКТ, независимо дали тя се предоставя вътрешно (в рамките на организацията) или от външен доставчик, чрез определяне на ясни механизми за наличност и реагиране, така че да може да бъде мобилизирана бързо техническа помощ при необходимост, за да се гарантира своевременно възстановяване на системите за ИКТ.

— *Процедури за реагиране на инциденти в областта на киберсигурността, координирани с националния орган за киберсигурност*. Установете протоколи за координиране с националния орган за киберсигурност, включително канали за ранно предупреждение, съвместни процедури за реагиране при инциденти и ясно определени роли и отговорности по време на инцидент в областта на киберсигурността, засягащ НТК.

— *Офлайн копия на списъци с основни лица за контакт, ключови процедури и оперативни документи*. Информация като списъци с лица за контакт, процедури при инциденти и основни образци следва да бъде на разположение във формати, които могат да се използват без достъп до основните системи на ИКТ.

— *Мобилни звена за командване и контрол с достъп до основни и резервни системи на ИКТ* (съответните препоръки са посочени в раздел „Неразполагаемост на помещения“)

— *Преместване в алтернативни помещения, управлявани от органа на НТК, с достъп до основни и резервни системи на ИКТ* (съответните препоръки са посочени в раздел „Неразполагаемост на помещения“)

— *Задействане на административни договорености с други органи за използване на техните помещения с достъп до системи на ИКТ* (съответните препоръки са посочени в раздел „Неразполагаемост на помещения“)

— Мащабно отсъствие на служители и отсъствия при ограничения брой служители от критично значение.

— *Управление на извънредния труд (краткосрочно решение)*. Установете протокол за извънреден труд, в който се определят: ясни критерии за задействане, определящи кога може да се използва извънреден труд; кой може да даде разрешение за това; определени ограничения (максимална продължителност на смяната, максимално допустим брой работни часове в рамките на една работна седмица и максимален брой последователни дни); минимални времена за почивка между смените и след достигане на максимално допустимия брой работни часове в рамките на една работна седмица или максималния брой последователни дни; справедлива система за ротация, така че едни и същи служители да не бъдат търсени многократно; система за водене на документация относно извънредния труд; предварително установено допълнително възнаграждение; и практическа подкрепа при удължено работно време (напр. храна, места за почивка и транспорт до дома при необходимост).

— *Превъзлагане на основни функции на наличния персонал*. Подгответе мерки за действие при извънредни ситуации, уточняващи как ще бъдат преразпределени основните функции при отсъствие на ключови служители. Това включва определяне на заместващ персонал за всяка основна роля и опростяване на процедурите, когато е възможно.

— *Предварително определен резерв от обучен персонал в рамките на институцията, който може да бъде мобилизиран в кратък срок*. Установете система за мобилизиране на резервен персонал от предварително определен резерв, като определите ясни правила за това кой и по какъв начин може да мобилизира резервен персонал, включително критерии за задействане, комуникационен канал или канали за мобилизация, изисквания към персонала (като разрешение за достъп, обучение или квалификация) и как се уреждат отсъствията от работа или извънредният труд, с редовни прегледи, за да се гарантира, че системата работи добре. Уверете се, че персоналът от резерва е добре запознат с тези правила.

— Този резерв може да бъде изграден чрез: i) съвместно обучение на служители от други отдели — прилагайте програми за съвместно обучение, така че много служители да могат да изпълняват едни и същи основни функции, като се фокусирате върху роли, при които е идентифициран недостатъчен брой на персонала; и ii) „спящ резерв“ от бивши служители от критично значение на НТК — прехвърляйте служители, изпълняващи задължения в НТК, към други отдели след определен период, за да създадете „спящ резерв“ от резервен персонал. Поддържането на този „спящ резерв“ осигурява капацитет за бързо увеличаване на числеността на персонала при нужда от реагиране и позволява незабавното му задействане, като се избягват месеците на обучение и проверки на надеждността, които обикновено се изискват за такива чувствителни роли. И в двата случая следва да се формализират механизми, за да се гарантира, че служителите, принадлежащи към резерва, поддържат актуални знания чрез периодично опреснително обучение и могат да бъдат бързо мобилизирани при голяма криза.

— *Отдаване на приоритет на набирането на персонал*. Функционирането на НТК в непрекъснат режим, 24 в денонощието, 7 дни седмично, изисква стабилно кадрово обезпечаване. НТК може да обмисли отдаването на приоритет на набирането на персонал за роли, поддържащи основни функции, и предвиждане на очакван недостиг на персонал (напр. едновременно пенсиониране или изтичащи срочни трудови договори), за да започне своевременно набирането на персонал. Мерките могат да включват разработване на ускорени процеси на наемане на служители; освен това непрекъснатото обучение на съществуващия персонал може допълнително да подпомогне стабилността на персонала чрез улесняване на вътрешната мобилност, развитието на умения и приемствеността при изпълнението на основни функции.

— *Инвестиране в задържането на служители от основно значение*. За да се задържи персоналът, работещ в НТК, мотивацията следва да бъде подкрепена чрез комбинация от ползи и стимули. Непаричните стимули могат да включват удължен отпуск след придобиване на определен трудов стаж, механизми за гъвкаво съставяне на работни графици при спазване на изискванията за минимално покритие на услугата, зони за почивка в обекта, мерки за подкрепа за семействата на служителите (напр. достъп до грижи за деца) и достъп до услуги с отстъпка или безплатни услуги като обществен транспорт, здравно обслужване и културни или спортни обекти и съоръжения.

— *Оказване на подкрепа на семействата на служители от критично значение*. Наличността на служители от критично значение може да зависи от техните семейства, по-специално ако те са изложени на риск или са оставени без надзор. Обмислете въвеждането на механизми, когато е уместно, за защита на семействата на персонала от критично значение на НТК, като дадете приоритет на тяхната безопасност, така че служителите да могат да продължат да изпълняват функциите си.

— *Предотвратяване на достигането на критична точка по отношение на персонала чрез делегиране на правомощия и насърчаване на споделена отговорност*. Осигурете ясно определени отговорности и задачи. Създайте протоколи за делегиране на правомощия. Определете приемниците със съответните им длъжности, които ще поемат изпълнението на функциите, ако натоварените с вземането на решения лица, отговарящи за изпълнението на основни функции, не са на разположение. Посочете обстоятелствата и последователността, при които те ще поемат тези роли. Когато решенията и отговорностите позволяват, осигурете изграждане на капацитет и редовно обучение за поемане на правомощия в случай на нарушаване на дейността. Обмислете дали разпределението или споделянето на отговорности между няколко членове на персонала в съчетание със система за ротация е осъществимо и полезно за избягване на недостиг на персонал. Обмислете поддържането на актуализиран наръчник за нови служители, имащ за цел да позволи на по-малко опитни колеги самостоятелно да се справят с широк набор от задачи, като същевременно гарантират съответствие с установените стандарти и протоколи.

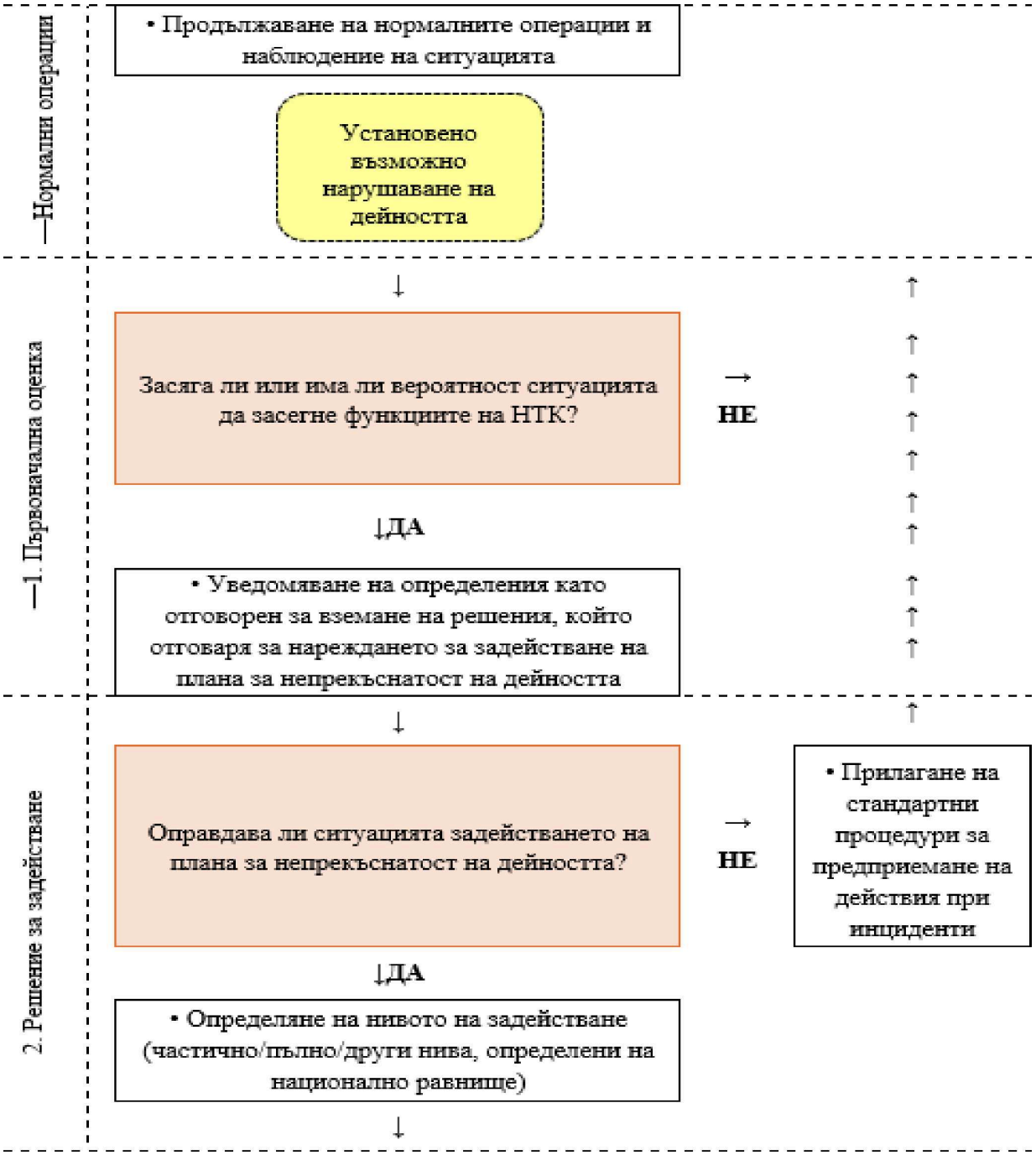
ПРИЛОЖЕНИЕ V

Оперативни справочни инструменти

В това приложение е предоставен оперативен справочен инструмент, чието използване НТК следва да обмислят при разработването или прегледа на своя план за непрекъснатост на дейността.

Илюстративна схема на задействане

Посочената по-долу схема е пример за това как може да се организира задействането на план за непрекъснатост на дейността от момента, в който бъде открито потенциално нарушаване на дейността, до момента, в който НТК влезе в стабилна фаза на непрекъснато функциониране. Тя е структурирана около точки за вземане на решения, а не около предвидени срокове.

3. Задействане
• Уведомяване на служителите в съответствие с процедурата за оповестяване
• Уведомяване на ръководителите и съответните институционални партньори
• Задействане на определените резервни ресурси (помещения, системи на ИКТ, служители, канали за комуникация)
4. Стабилизиране на основните функции
• Потвърждаване, че най-основните функции работят, дори и при намален капацитет
5. Фаза на непрекъснатост
• Изпълнение на основните функции от основните помещения или от алтернативни обекти
• Поддържане на комуникация със заинтересованите страни (ръководители, партньори)
• Управление на ротацията на служители и капацитета за реагиране при извънредни ситуации
• Документиране на решения и значими събития
• Продължаване на операциите за непрекъснатост на дейността и редовно преразглеждане
6. Решение за преход към възстановяване
Изпълнени ли са условията за връщане към нормални операции?
НЕ
ДА
• Пристъпване към възстановяване
7. Възстановяване
• Прогресивно връщане към нормален режим
• Разбор
• Направени изводи
• Актуализиране на плана за непрекъснатост на дейността

ПРИЛОЖЕНИЕ VI

Ключови точки, които трябва да бъдат разгледани при изготвянето на комуникационна стратегия ([1])

— Определете различните целеви групи, попадащи в обхвата на комуникационната отговорност на организацията, които биха могли потенциално да бъдат засегнати от смущения в операциите на НТК или които би било необходимо да бъдат информирани, в случай че в организацията настъпи нарушаващо дейността събитие, включително:

  а) по-високите равнища на организацията, включително равнището на вземане на решения;

  б) служителите на организацията;

  в) заинтересованите страни, които допринасят за изпълнението на основните функции на организацията;

  г) заинтересованите страни, които получават крайния продукт от основните функции на организацията;

  д) медиите;

  е) широката общественост.

— За всяка целева група определете целта на комуникацията в случай на нарушаващо дейността събитие. За всяка група може да са необходими различен тип, формат и съдържание на информацията. Използваният канал или канали за комуникация също могат да се различават.

— Изгответе предварително определени съобщения, които са ясни, кратки и последователни за различните получатели, канали и във времето. Уверете се, че те са съобразени с целевата група, към която са насочени, като отговарят на нейните специфични потребности от информация.

— Определете алтернативни канали за комуникация за всяка целева група, за да осигурите ефективни комуникации в случай че нарушаването на дейността засегне стандартните канали.

— Обмислете възможността за проактивно предоставяне на информация като по-добър подход в сравнение с реактивното представяне на информация.

— Когато в комуникационната стратегия е включена възможност за разпространение на съобщения чрез обществена телевизия и радио, съгласувайте времето на излъчването им с това на новинарските емисии, за да осигурите ефективна интеграция и широко разпространение сред населението.

— В рамките на комуникационната стратегия обмислете предварителното възлагане на ролята на отговарящ за управлението на информацията на определена позиция, като уточните неговите задачи преди, по време на и след настъпване на нарушаващо дейността събитие.

([1]) При тези предложени елементи за изготвяне на комуникационна стратегия не се взема предвид справянето с невярна информация или дезинформация.

ПРИЛОЖЕНИЕ VII

Примери за сценарии

Пример за сценарий 1

Какво: *прекъсване на електрозахранването, последвано от загуба на данни.*

Къде: *прекъсването на електрозахранването засяга района, в който се намират основните помещения на НТК.*

Продължителност: *24 часа.*

Описание: *ремонтни дейности в близост до помещенията на НТК са причинили повреда на електроразпределителната мрежа. Внезапното прекъсване на електрозахранването е причинило повреда на компютърните системи на НТК, което е довело до загуба на данни. Очаква се дейностите по възстановяване на електрозахранването да продължат 24 часа. Отказът на системите за ИКТ продължава 24 часа.*

Пример за сценарий 2

Какво: *невъзможност за достъп до помещенията поради продължителен снеговалеж.*

Къде: *засегнат е целият район, в който се намират помещенията.*

Продължителност: *над една седмица.*

Описание: *Силна снежна буря е връхлетяла района, в който се намират помещенията на НТК, правейки ги недостъпни както с автомобилен, така и с обществен транспорт. Снеговалежът е толкова интензивен, че машините за почистване на сняг не са достатъчни за разчистването на всички основни пътища през първите 24 часа, като приоритет се дава на достъпа до болниците. Населението е призовано да не излиза по улиците. В продължение на поне 48 часа достъпът до съоръженията на НТК с обществен или личен транспорт е невъзможен. Студената вълна продължава в района повече от седмица, а снегът по по-малките пътища се задържа една седмица. В резултат на това една трета от служителите, които трябва да работят през следващите дни, не могат да отидат на работа в продължение на една седмица, тъй като живеят в отдалечени райони, а по-малките пътища се разчистват последни.*

Освен това служители от критично значение, които са на смяна в деня на снеговалежа, остават блокирани в помещенията през първите 48 часа. Около една трета от тях вече са достигнали максималния брой часове, които им е разрешено да работят тази седмица, а друга една трета ще ги достигне в рамките на 24 часа. Следователно те имат законово право на подходяща почивка. Те също така се нуждаят от подкрепа за задоволяване на основните си нужди (храна, лична хигиена), а в някои случаи и от мерки за подкрепа на техните семейства и/или от евакуация.

ПРИЛОЖЕНИЕ VIII

Предложена рамка за оценка на стрес теста

Резултатите от стрес теста следва да бъдат оценени спрямо две отделни, но допълващи се измерения:

— *Съответствие с плана за непрекъснатост на дейността.* Това измерение следва да оценява до каква степен НТК е приложила съответните механизми за непрекъснатост на дейността по време на стрес теста, включително структурите за вземане на решения при задействане, ескалация и възстановяване, вътрешната и външната координация и комуникация, механизмите за преместване и използването на резервни ресурси.

— *Поддържане на основни функции и изпълнение на предварително определени измерими цели по отношение на оперативните резултати.* Това измерение следва да оценява дали основните функции на НТК са били поддържани или възобновени в рамките на приемливи предварително определени граници, дали е имало отрицателни въздействия върху други второстепенни функции на НТК и дали при стрес теста са постигнати предварително определените измерими цели по отношение на оперативните резултати. В приложение II се съдържат примери за цели по отношение на оперативните резултати.

Двете измерения следва да се оценяват поотделно, за да се установи по-точно какви подобрения са необходими. Това разграничение помага да се гарантира, че съответствието с плана за непрекъснатост на дейността се оценява отделно от ефективността на оперативния резултат. В доклада за оценка резултатът следва да се представи като две допълващи се оценки: едната отразяваща съответствието с плана за непрекъснатост на дейността, а другата — поддържането на основните функции и изпълнението на предварително определените измерими цели по отношение на оперативните резултати.

Таблица за оценка на съответствието с плана за непрекъснатост на дейността.

Оценка (0—3)	Описание
0: Несъответствие.	*Упражнението е показало малко или никакво съответствие с механизмите за непрекъснатост на дейността. Липсвали са основни процедури или те са били изпълнени неправилно или игнорирани.*
1: Частично съответствие.	*Някои точки от механизмите за непрекъснатост са били приложени, но други важни точки не са били изпълнени правилно, били са приложени твърде късно или са се оказали неподходящи на практика. Тестът е разкрил съществени слабости и важни възможности за подобряване на плана.*
2: Голяма степен на съответствие, със само незначителни отклонения.	*Стрес тестът е бил проведен в голяма степен в съответствие с плана за непрекъснатост на дейността. Отклоненията от плана са били ограничени. Тестът е разкрил някои слабости и възможности за подобряване на плана.*
3: Пълно съответствие.	*Планът за непрекъснатост на дейността е бил спазен изцяло по време на стрес теста.*

Таблица за оценка на поддържането на основни функции и на изпълнението на предварително определените измерими цели по отношение на оперативните резултати.

Оценка (0—3)	Описание
0: Непостигнати.	*Основните функции на НТК са били преустановени или забавени извън приемливите предварително определени граници. Други второстепенни функции на НТК са били засегнати значително и отрицателно. Предварително определените измерими цели по отношение на оперативните резултати не са били постигнати.*
1: Постигнати с големи затруднения.	*Една или повече основни функции са били възстановени едва след значимо забавяне, надхвърлящо приемливите граници. Стрес тестът може също да е причинил значително нарушаване на дейността или да е засегнал отрицателно други функции на НТК. Предварително определените измерими цели по отношение на оперативните резултати са били постигнати само частично или с големи затруднения.*

Оценка (0—3)	Описание
2: Постигнати с незначителни отклонения.	*Основните функции са били поддържани или възстановени в рамките на допустимите граници (като предварително определените допустими граници са били надвишени за ограничен период от време) без значително въздействие върху други функции на НТК. Предварително определените измерими цели по отношение на оперативните резултати са били постигнати до голяма степен и са били наблюдавани само незначителни отклонения от установените граници.*
3: Постигнати напълно.	*Основните функции, обхванати от стрес теста, са били поддържани или възстановени без забавяния, надвишаващи предварително определените допустими граници, и без отрицателно въздействие върху други функции на НТК. Предварително определените измерими цели по отношение на оперативните резултати са били напълно постигнати.*

ПРИЛОЖЕНИЕ IX

Оценка на стрес теста, направени изводи и предложени подобрения ([1])

В процеса на оценяване е препоръчително да се определят стратегии за подобряване на областите, които са били разгледани по неподходящ начин по време на стрес теста. Освен това НТК следва да обмислят включването на успешни елементи, които са възникнали по време на упражнението, но не фигурират в настоящия план за непрекъснатост на дейността.

Долната таблица има за цел да улесни съставянето и привеждането в съответствие на оценката, както и посочването на изводи и предложени подобрения след провеждането на стрес тест.

Съответствие с плана за непрекъснатост на дейността.	*Оценка (0—3):* … *Описание...*
Поддържане на основни функции и изпълнение на предварително определени измерими цели по отношение на оперативните резултати.	*Оценка (0—3):* … *Описание...*
Констатации и коментари	…
Установени пропуски и направени изводи	…
Предложени подобрения	…
Необходими за изпълнението действия	…

([1]) Тази таблица за оценка се основава на Инструментариума за ресурси за непрекъснатост, разработен от Федералната агенция на САЩ за управление на извънредни ситуации (FEMA) в подкрепа на общностите и местните органи/организации при разработването на програми за непрекъснатост на дейността, и е адаптирана към стрес теста.

ПРИЛОЖЕНИЕ X

Формуляр за обратна връзка за участника

Настоящият въпросник се препоръчва като образец за събиране на обратна информация от участниците в стрес теста. Въпросите следва да бъдат съобразени със специфичния обхват и фокус на стрес теста. Събирането на отговори на тези или на подобни въпроси от участници в стрес теста, наблюдатели или персонал, участващ в реални нарушаващи дейността събития, може да помогне за установяване на пропуски и формулиране на изводи, които след това могат да бъдат използвани за актуализиране на плана за непрекъснатост на дейността на НТК.

Задействане на плана за непрекъснатост на дейността:

— Бяха ли спазени установените протоколи?

— Ако отговорът е „не“, какви бяха причините за отклонението и дължеше ли се е то на грешка/проблем, или на положителна корекция/корекция за оптимизиране?

— Доколко ефективно бяха изпълнени протоколите?

— С какви предизвикателства се сблъскахте?

— Ясна и ефективна ли беше комуникацията по време на задействането?

— Беше ли целият персонал от критично значение уведомен и мобилизиран своевременно?

Възобновяване на дейността, непрекъснатост и изпълнение на основни функции:

— Колко време отне възобновяването на основните функции, за които отговаряте?

— Бяха ли всички основни функции изпълнени ефективно и в очакваните времеви рамки? Оценете качеството на крайните продукти, получени при тестови условия.

— Имаше ли отбелязани забавяния или неефективност при изпълнението на тези функции?

— Необходимо ли беше отдаването на приоритет на основни функции по време на упражнението?

— Как беше определено и съобщено отдаването на приоритет?

— Беше ли отдаването на приоритет ефективно за гарантиране на непрекъснатост и ефективност?

Оборудване и системи на ИКТ:

— Беше ли цялото необходимо резервно оборудване на разположение и функционираше ли пълноценно?

— Тествани ли бяха резервните системи за електроснабдяване и функционираха ли те пълноценно?

— Тествани ли бяха резервните комуникационни инструменти и канали и функционираха ли те пълноценно?

— Бяха ли налични и тествани други основни услуги и доставки и функционираха ли те пълноценно?

— Установени ли бяха някакви забавяния или неефективност, причинени от системи на ИКТ?

— Колко ефективно бяха разрешени проблемите?

Алтернативни съоръжения:

— Подходящ ли е алтернативният обект по отношение на размер, вътрешно разпределение и оборудване, за да Ви позволи да работите дълго време (няколко дни)? Ако отговорът е „не“, защо и какво може да се направи за подобряването му?

Комуникация и координация:

— Бяха ли всички участници, включително ръководството и съответните екипи или колеги, информирани по подходящ начин?

— Поддържаха ли се ефективно вътрешната комуникация и координация по време на цялото упражнение, включително с ръководството?

— Поддържаха ли се ефективно комуникациите и координацията с ERCC по време на цялото упражнение?

— Ако е приложимо, доколко ефективна беше комуникацията с ERCC от резервния обект?

— Как се обменяше и документираше информацията по време на преместването или нарушаването на дейността?

Обучение и благосъстояние на служителите:

— Смятате ли, че бяхте добре подготвен(а) за упражнението въз основа на обучението за непрекъснатост на дейността, проведено преди него?

— Бяхте ли добре информиран(а) за упражнението, след започването му?

— Имаше ли яснота относно ролите по време на упражнението?

— Беше ли упражнението полезно за целите на обучението на служителите?

— Бяха ли взети предвид Вашите лични нужди и тези на семейството Ви, например нуждата Ви от транспорт, почивка, вода или храна?

Други общи наблюдения:

— Кои аспекти от упражнението бяха най-успешни?

— Кои бяха основните предизвикателства, с които се сблъскахте?

— Постигна ли упражнението своите цели?

— Въз основа на опита, придобит по време на учението, как оценявате капацитета на НТК да продължи да функционира при условията на това упражнение в продължение на 1 седмица?

— Определете възможните допълнителни ресурси или подкрепа, необходими за справяне с подобно нарушаващо дейността събитие, продължаващо по-дълго от упражнението.

— Определете подобрения за бъдещи обучения и упражнения.